

Sygn. akt I C 1716/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 września 2020 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia SO Elżbieta Bednarczuk

Protokolant: sekretarz sądowy Martyna Kielin

po rozpoznaniu w dniu 16 września 2020 r.

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. P. (1)**

przeciwko (...) (...) w W.

o zapłatę

I zasądza od pozwanego(...) (...) w W. na rzecz powódki J. P. (1) kwotę 6 200 zł. (sześć tysięcy dwieście złotych) tytułem odszkodowania z odsetkami ustawowymi od dnia 26 maja 2019 r. do dnia zapłaty

II zasądza od pozwanego (...) (...) w W. na rzecz powódki J. P. (1) kwotę 5 000 zł. (pięć tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi od dnia 26 maja 2019 r. do dnia zapłaty

III oddala powództwo w pozostałym zakresie

IV zasądza od pozwanego (...) (...) w W. na rzecz powódki J. P. (1) kwotę 560 zł. tytułem kosztów postępowania

V nadaje wyrokowi w punkcie I rygor natychmiastowej wykonalności co do kwoty 1 110 zł.

VI nakazuje zwrócić powódce J. P. (1) kwotę 100 zł. stanowiącą różnicę pomiędzy kwotą należną a pobraną tytułem opłaty sądowej od pozwu

Sygn. akt I C 1716/19

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 16 września 2020 r.

Powódka J. P. (1) w pozwie skierowanym przeciwko (...) (...) w W. wniosła o:

- zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kwoty 6 200 zł tytułem odszkodowania (dwukrotność stosownego wynagrodzenia, które jest należne, tj. 2x 3100 zł) za naruszenie majątkowych praw autorskich przez publiczne udostępnianie utworu autorstwa powoda z wizerunkiem C. M., na plakacie reklamowym udostępnianym w serwisie (...), od dnia 23 września 2011 r., bez wiedzy i zgody uprawnionego wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 26 maja 2019 r. do dnia zapłaty;
- zasądzenie od pozwanego kwoty 6 800 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę wyrządzoną powódce do dnia wniesienia pozwu przez nieoznaczenie jej autorstwa, a także przez znaczną deformację utworu wymienionego w pkt

1, w publikacji w serwisie pod adresem (...), czyli zawinionego naruszenia osobistych praw autorskich powódki wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 26 maja 2019 r. do dnia zapłaty;

3. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu poniesionych kosztów procesu w całości oraz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k.172).

Na uzasadnienie roszczeń powódka wskazała, że zawodowo zajmuje się fotografią, a jej zdjęcia eksponowane są na wystawach w kraju i za granicą. Na polskim rynku wydawniczym ukazały się dwa autorskie albumy powódki: „(...) M. w Fotografii J. P. (1)” prezentujący m.in. zdjęcie będące przedmiotem sporu oraz album „(...) - J. P. (1) i L. K.”. Prace powódki zdobią okładki wydawnictw m.in. (...), P., W. K., a jej kontrahentami są wydawcy, firmy, a także instytucje edukacyjne, kulturalne i osoby prawne.

Dalej powódka podniosła, że strona pozwana wykorzystała utwór powódki na plakacie spektaklu realizowanego przez pozwanego we wrześniu 2011 r. rozpowszechnianego za pośrednictwem strony (...) – bez wiedzy uprawnionego, także bez licencji. Strona pozwana nie tylko nie zamieściła informacji kto jest autorem zdjęcia, ale również nie podjęła nawet próby ustalenia autorstwa.

Powódka o naruszeniu dowiedziała się na początku czerwca 2018 r., a pozwana korzystała z utworu od początku 2011 r., co najmniej do dnia 6 maja 2019 r.

W związku z powyższym, pismem doręczonym pozwanemu w dniu 6 maja 2019 r., powódka wezwała go do usunięcia skutków naruszeń. Pomimo, że utwór został usunięty ze strony, do dnia wniesienia pozwu pozwany nie uregulował stosownego wynagrodzenia. Nie wskazał również, iż posiada jakiegokolwiek uprawnienie do rozpowszechniania dzieła powódki. Pozwana nie była również zainteresowana polubownym zakończeniem sporu wskazując, że roszczenie jest przedawnione. Istotne jest także, iż pozwana wykorzystując sporne zdjęcie na plakacie w sposób użytkowy, reklamując utworem powódki organizowane przez siebie wydarzenie, zdeformowała oryginalne zdjęcie oraz pozbawiła utwór oryginalnych barw. Zdaniem powódki, powyższe spowodowało wypaczenie oryginalnej kompozycji fotografii i zawartego w niej artystycznego przekazu istotnie naruszając więc twórcy z utworem.

Powódka wskazała, że zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. prawo prasowe (Dz. U. z 1984 r., Nr 5, poz. 24 ze zm.), odpowiedzialność cywilną za naruszenie prawa spowodowane publikowaniem materiału prasowego ponoszą autor, redaktor lub inna osoba, którzy spowodowali opublikowanie tego materiału. Powyższe nie wyłącza odpowiedzialności wydawcy. W zakresie odpowiedzialności majątkowej odpowiedzialność tych osób jest solidarna. Zgodnie z art. 7 ust. 2 pkt 7 przytoczonej ustawy materiałem prasowym jest każdy opublikowany lub przekazany do opublikowania w prasie tekst albo obraz o charakterze informacyjnym, publicystycznym, dokumentalnym lub innym, niezależnie od środków przekazu, rodzaju, formy, przeznaczenia czy autorstwa. Zważywszy na powyższe, fotografia jest materiałem prasowym, a co za tym idzie – dziełem chronionym. Powódce jako twórcy przysługują względem utworu autorskie prawa osobiste wynikające z art. 16 pr.aut., chroniące nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub wyzbyciu więź twórcy z dziełem, m. in. prawo do autorstwa utworu, oznaczenia go własnym nazwiskiem lub pseudonimem oraz nienaruszalności jego treści i formy. Nadto powódce przysługują względem przedmiotowej fotografii autorskie prawa majątkowe wynikające z art. 17 pr.aut. tj. wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszelkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z dzieła. Powódka nie wyraziła zgody na korzystanie z wykonanego przez nią zdjęcia obrazującego postać C. M. przez osobę trzecią, a więc jej autorskie prawa majątkowe zostały naruszone.

W odpowiedzi na pozew (k. 74) strona pozwana (...) (...) w W. wskazała, że uznaje roszczenie w części, tj. do wysokości 1 110 zł tytułem odszkodowania za naruszenie praw autorskich strony powodowej do utworu fotograficznego w postaci zdjęcia C. M., poprzez jednorazowe wykorzystanie utworu fotograficznego, którego autorem jest pozwana na plakacie oraz na domenie internetowej strony pozwanej pod nazwą (...) a w pozostałej części wniosła o oddalenie powództwa podnosząc zarzut przedawnienia roszczenia za okres 2011, 2012 oraz 2013 r.

Jednocześnie strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa co do zapłaty zadośćuczynienia tytułem naruszenia praw autorskich powódki do zdjęcia C. M. poprzez jednorazowe wykorzystanie utworu fotograficznego, którego autorem jest powódka oraz na domenę internetowej strony pozwanej pod nazwą (...) jako roszczenia nie udowodnionego co do zasady i co do wysokości.

Ponadto strona pozwana wniosła o zasądzenie od powódki na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych, o ile do czasu zakończenia postępowania nie zostanie złożony spis kosztów.

W ocenie pozwanej, roszczenie powódki znajduje zastosowanie jedynie co do kwoty 1 110 zł, w której to części uznała powództwo. Wskazała, że nie dała powodów do wytoczenia powództwa, albowiem przy pierwszej czynności prawnej (w odpowiedzi na wezwanie pełnomocnika powódki) uznała roszczenie w części jaka odpowiada wysokości wynagrodzenia ustalonego w oparciu o stawki minimalne odzwierciedlone w tabeli wynagrodzeń "Stawki minimalne honorariów autorskich za wykorzystanie utworów fotograficznych" opracowanej przez Związek (...).

Dalej pozwana podniosła, że do naruszenia praw autorskich pozwanej doszło w sposób niezawiniony przez pracowników pozwanej, którzy pozyskali utwór fotograficzny w postaci zdjęcia C. M., którego autorem jest powódka z ogólnodostępnych zasobów sieci publicznej internet, celem wykorzystania do go rozpowszechniania wydarzenia kulturalnego dotyczącego polskiego noblisty C. M., którego organizatorem (wydarzenia kulturalnego) była strona pozwana. Po organizacji powyższego wydarzenia przez nieuwagę byłych pracowników pozwanej nie usunięto ze wskazanej powyżej domeny internetowej pozwanej informacji o tym wydarzeniu.

Na koniec pozwana podniosła zarzut nadużycia prawa podmiotowego przez powódkę wskazując, iż powódka świadomie wykorzystuje brak jednoznacznej i wyraźnej informacji o swoim autorstwie utworów fotograficznych zamieszczonych w internecie, które nie są dostatecznie zabezpieczone technicznie przed rozpowszechnianiem bez jej wiedzy i zgody.

Dalej strona pozwana zaprzeczyła, że w latach 2011 do 2018 korzystała w jakikolwiek sposób w sposób ciągły z utworu autorstwa powódki.

Na rozprawie w dniu 16 września 2020 r. (k. 272) pełnomocnik pozwanej podniósł, iż zdjęcie powódki w internecie funkcjonowało przez okres 4 lat, tj. od kwietnia 2016 r. do kwietnia 2019 r. Wydarzenie było popularyzowane w roku 2011 poprzez plakat, tj. poprzez zdjęcie C. M. wykonane przez powódkę. Pozwana dopiero z wezwania o zapłatę w kwietniu 2018 r. powzięła informację, iż zdjęcie jest autorstwa powódki, która nie oznaczyła swojego autorstwa.

Zdjęcie zostało pozyskane przez pracownika w sieci publicznej, a podjęte starania w celu ustalenia autorstwa zdjęcia, nie przyniosły oczekiwanego skutku. Pozwana przyznała, że format zdjęcia został zmieniony.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka J. P. (2) jest artystą – fotografikiem. Zajmuje się portretowaniem osób sławnych, powszechnie znanych. Jest także m.in. autorką fotografii przedstawiającej portret C. M. (k.11 -12), którą wykonała w 2002 r. Zdjęcie to od ok. 10 lat zamieszczone jest na stronie internetowej powódki (...) oraz w albumie autorskim powódki pt. To M. 2004 r. Było ono również prezentowane przez powódkę na wystawie na W. w 2011 r. Powódka dysponuje cennikiem, w którym określone zostały kwoty jakie pobiera za udostępnienie swoich fotografii, np. za publikację jednej fotografii w prasie drukowanej - 2 200 zł, w Internecie - 2 500 zł, na okładce - 3 200 zł, na plakacie 2 500 - 4 500 zł, w katalogu - 2 000 - 3 000 zł, a w reklamie drukowanej - 4 000 zł. W zawieranych przez nią umowach, wynagrodzenie jest jednak zróżnicowane. Przykładowo, powódka w jednej z umów, udzieliła licencji niewyłącznej i nieograniczonej terytorialnie na okres od dnia 29.02.2017 r. do dnia 30.12.2017 r., w zakresie autorskich praw majątkowych do korzystania z ww. fotografii na wykorzystywanie 2 fotografii - po jednym z portretów W. S. i C. M., na różnych polach eksploatacji, w tym: 1) w zakresie rozpowszechniania fotografii - publicznego udostępniania - fotografii przez licencjobiorcę oraz jego jednostki organizacyjne w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niej dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym,

w tym m.in. wprowadzenie do pamięci komputera i prezentacja na siatce, 2) zwielokrotnianie przez licencjobiorcę oraz jego jednostki organizacyjne techniką druku na siatce mesh, 3) wprowadzenie przez licencjobiorcę oraz jego jednostki organizacyjne do pamięci swoich komputerów. Licencjobiorca miał prawo korzystania z ww. fotografii na wskazanych powyżej polach eksploatacji, w ilości po jednym egzemplarzu każdej z fotografii. Ponadto podczas każdej eksploatacji ww. utworów znajdować się miał podpis (...). Wynagrodzenie powódki wyniosło w powyższym przypadku 12 087, 92 zł. Strony umowy ustaliły także, iż ewentualne przedłużenie licencji do dwóch dowolnie wybranych utworów nastąpić miało na podstawie aneksu do umowy, na wskazanych polach eksploatacji i warunkach o kolejny rok - tj. do dnia 30.12.2018 r. za cenę 4 176 zł za jedną fotografię.

Powódka zawierała także umowy, na mocy których wypożyczała i udzielała licencjobiorcy zezwolenia na korzystanie z dwunastu oprawionych egzemplarzy fotografii w formacie 50x70 cm przedstawiających R. K., A. Z., J. P. (3) i W. S.. Fotografie te miały być eksponowane jednocześnie, w wielu różnych, wybranych przez Licencjobiorcę placówkach Bibliotek w formie "wystawy rozproszonej", w celu promocji, na warunkach i w terminach szczegółowo ustalonych przez licencjobiorcę. Powódka jako licencjodawca udzielała zgody na dowolne wykorzystanie ww. fotografii na drukowanym plakacie, ulotkach oraz w Internecie (pola eksploatacji), w celach informacyjno - promocyjnych wystawy. Z tytułu udzielania licencji do dwunastu utworów, licencjobiorca zobowiązany był wypłacić na rzecz Licencjodawcy wynagrodzenie w kwocie 13 681 zł brutto (12 450 zł netto).

W kolejnej umowie, której przedmiotem było udzielenie Licencji niewyłącznej na korzystanie z 1 fotografii przedstawiającej artystyczne ujęcie Sukiennic w K. na następujących polach eksploatacji: wprowadzenia do pamięci komputera i w zakresie publikacji fotografii w sieci Internet przez publiczne udostępnianie na stronie internetowej licencjobiorcy, koszt licencji wynosił 2 500 zł netto (2 748 zł brutto).

Powódka udzielała także licencji na zdjęcia C. M.. Licencje te udzielane były wielu wydawcom i podmiotom do wystawiania, oprawy eventów, do plakatów etc. Powódka wyraża również zgodę na delikatne ingerencje w zdjęcia. Jeżeli ingerencja była zbyt duża, powódka odmawiała sprzedaży.

dowód: wydruk ze strony internetowej, k. 16

- umowa licencyjna z dnia 22.02.2017 r., k. 34-37

- umowa licencyjna z dnia 18.04.2018 r., k. 38-39

- umowa licencyjna z dnia 05.06.2018 r., k. 40

- wydruk ze strony internetowej powódki (cennik (...)/, k. 32

- wiadomości e-mail kierowane do powódki, k. 33

- przesłuchanie powódki na rozprawie w dniu 16.09.2020 r., 00:19:57- 00:49:36, k. 272

Strona pozwana (...) (...) w W. jest samorządową instytucją kultury, wyodrębnioną pod względem prawnym i ekonomiczno - finansowym, nadzorowaną przez organizatora, którym jest gmina W.. Strona pozwana zajmuje się m.in. organizacją różnych wydarzeń kulturalnych oraz prowadzi odpłatne kursy m.in. plastyczne, teatralne, czy taneczne. W swojej ofercie strona pozwana ma kursy zarówno dla młodzieży, jak i seniorów.

Miejskim (...) w W. kieruje Dyrektor, który organizuje działalność instytucji oraz reprezentuje ją na zewnątrz ponosząc pełną odpowiedzialność za całokształt działalności. Dyrektor ustala wynagrodzenie pracowników na podstawie Regulaminu Wynagradzania pracowników Miejskiego (...) w W.. Ponadto strona pozwana zajmuje się wynajmem powierzchni ekspozycyjnych, a także sprzętu multimedialnego.

Strona pozwana zamieściła zdjęcie C. M. na plakacie spektaklu realizowanego przez pozwaną w dniu 23 września 2011 r. rozpowszechnianego za pośrednictwem strony (...), bez wiedzy i zgody powódki, a także bez odpowiedniej

licencji. Obok zdjęcia pozwany zamieścił ofertę sprzedaży biletów w cenie 15 zł od osoby. Fotografia została użyta na plakacie dla przyciągnięcia uwagi i uatrakcyjnienia przekazu reklamowego. Po organizacji wydarzenia reklamowanego za pomocą plakatu, przez nieuwagę pracowników pozwanej, nie usunięto z domeny internetowej informacji o tym wydarzeniu (okoliczność bezsporna).

dowód: statut Miejskiego (...) w W., k. 47

- oferta edukacyjna (...) w W. (...), k. 46-46

- cennik najmu powierzchni ekspozycyjnej/stoiska podczas imprez organizowanych przez (...) w W., k. 44

- screen ze strony (...) k. 21-22

Zdjęcie przedstawiające C. M., wykorzystane przez pozwaną na plakacie spektaklu realizowanego przez pozwaną w dniu 23 września 2011 r., zostało zrobione przez powódkę na studyjnej sesji, w mieszkaniu poety w K., przy jego biurku.

Przedmiotowe zdjęcie wykonane zostało w szerokim planie. Na fotografii poeta trzyma pióro, przed nim leży kartka papieru. Zdjęcie wykonane zostało w kolorze, na negatywie, w zgaszonej tonacji. Na stronie internetowej strony pozwanej, pozwana dokonała zmiany kolorystycznej zdjęcia, jego kompozycji, poprzez znaczne wykadrowanie polegające na wyeksponowaniu twarzy poety i usunięciu pozostałej części zdjęcia. Pomimo, iż autorką zdjęcia zamieszczonego na stronie jest powódka, autorstwo nie zostało oznaczone w publikacji. Zamieszczone na plakacie zdjęcie C. M. zostało pobrane z internetu, nie było autoryzowane. Zdjęcie nie pochodziło ze strony internetowej powódki. Było ono umieszczone także na innych stronach internetowych i tam również nie był oznaczony autor tej fotografii.

C. M. wyraził zgodę powódce na rozpowszechnianie jego wizerunku na wykonanych przez nią fotografiach o charakterze artystycznym i reporterskim. Zgoda poety objęła przede wszystkim publikacje w formie wydawnictw albumowych i książkowych, prezentacji na wystawach fotografii i plakatu, ilustrowaniu artykułów prasowych, zamieszczania na stronach internetowych, obrót odbitkami fotografii. Poeta nie wyraził natomiast zgody na rozpowszechnianie jego wizerunku, w tym także w jakiegokolwiek przetworzonej lub przekształconej formie, na fotografiach wykorzystywanych w ramach działań reklamowych lub promocyjnych nie mających na celu prezentacji jego osoby lub twórczości albo twórczości J. P. (1).

dowód: - przesłuchanie powódki na rozprawie w dniu 16.09.2020 r., 00:19:57- 00:49:36, k. 272

- oświadczenie C. M. z dn. 02.04.2003 r., k. 13

- oświadczenie A. K. z dn. 25.06.2013 r., k. 14

- screen ze strony (...) k. 21-22

Pismem z dnia 30 kwietnia 2019 r. skierowanym do Miejskiego (...) w W., a doręczonym w dniu 6 maja 2019 r., pełnomocnik J. P. (1) nawiązując do nieuprawnionej publikacji fotografii C. M., a także do zawezwania do próby ugodowej z dnia 27 listopada 2017 r., stwarzającego możliwość polubownego zakończenia sprawy rażących naruszeń praw autorskich, z którego strona pozwana nie skorzystała, wezwał pozwaną do niezwłocznej zapłaty kwoty 13 900 zł w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania, wraz z należnymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od dnia 15 grudnia 2017 r., do dnia zapłaty. Na kwotę ww. roszczenia złożyły się następujące kwoty:

- 6 200 zł tytułem odszkodowania (dwukrotność stawki) za publikację na komercyjnym plakacie reklamowym utworu bez zgody autora w sieci Internet;

- 3 800 zł tytułem zadośćuczynienia za istotne naruszenie integralności dzieła;

- 3 900 zł tytułem zadośćuczynienia za pominięcie podania autora dzieła przy udostępnianym utworze w plakacie reklamowym na stronie internetowej Miejskiego (...) w W..

W odpowiedzi na powyższe pismo, strona pozwana zakwestionowała co do zasady i co do wysokości zasadność formułowanego żądania zapłaty.

dowód: - odpis pisma z dnia 30.04.2019 r. wraz z potwierdzeniem doręczenia, k. 24-28

- protokół posiedzenia Sądu Rejonowego dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie I Wydział Cywilny z wniosku J. P. (1) o zawezwanie do próby ugodowej z dnia 26.02.2019 r. (sygn. akt I Co 1488/18/S), k.23

- pismo strony pozwanej z dnia 14.05.2019 r. wraz z potwierdzeniem nadania, k. 117 -120

Przy ustalaniu stanu faktycznego Sąd oparł się na dowodach z dokumentów i przesłuchaniu powódki. Treść załączonych przez strony dokumentów nie była podważana przez strony, a Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania ich prawdziwości i autentyczności.

Poczyniono także ustalenia w oparciu o dokument zawierający oświadczenie C. M. kierowane do powódki oraz oświadczenie asystentki poety, z których wynika autorstwo przedmiotowej fotografii. Sąd w swych ustaleniach uwzględnił także dowód z zrzutu ekranu strony internetowej należącej do powódki, przedstawiający sporne zdjęcie na fakt, iż powódka jest autorem tego zdjęcia. Sąd dał wiarę także przesłuchaniu powódki. Brak było podstaw do kwestionowania ich prawdziwości, znajdowały one w części potwierdzenie w dowodach z dokumentów.

Pominięty został dowód z opinii biegłego z zakresu praw autorskich lub praw niematerialnych wnioskowany przez stronę pozwaną, bowiem był on w niniejszej sprawie zbędny. Powódka przedłożyła wraz z pozwem nie tylko cennik podawany do publicznej wiadomości na jej stronie internetowej, ale także zawierane przez nią umowy licencyjne, z których to dokumentów wynikają kwoty jakie powódka otrzymuje za udzielanie licencji.

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu powództwo jest uzasadnione co do zasady i w części co do wysokości.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia, wskazać należy, iż nie zasługiwał on na uwzględnienie.

Trzeba mieć na uwadze przepisy ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny i niektórych innych ustaw, a w szczególności art. 5, który w ust. 1 stanowi, że do roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych stosuje się od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, a w ust. 2, że jeżeli zgodnie z ustawą zmienianą w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, termin przedawnienia jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Jeżeli jednak przedawnienie, którego bieg terminu rozpoczął się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, nastąpiłoby przy uwzględnieniu dotychczasowego terminu przedawnienia wcześniej, to przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.

Nadto, jak zauważył Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 grudnia 2012 r.(I CNP 25/12, Lex nr 1294219) roszczenia przewidziane w art. 79 ust. 1 pkt 3b ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych przedawniają się według reguł przewidzianych w art. 442¹ k.c.

Zatem mając na uwadze, że naruszenie praw autorskich powódki miało miejsce we wrześniu 2011 r. i trwało do 2018 r. oraz, że powódka o naruszeniu jej praw dowiedziała się na przełomie 2018 r. i 2019 r., należało przyjąć, iż nie doszło

do przedawnienia roszczeń powódki, tak z art. 78 ust. 1 jak i art. 79 ust. 1 pkt 3b ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Termin ten nie może upłynąć wcześniej niż we wrześniu 2021 r.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że strona pozwana posłużyła się sporną fotografią w sposób zawiniony, nie dołożyła uprzednio należytej staranności w celu ustalenia jej autorstwa.

Podstawę prawną powództwa stanowiły przepisy ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych dotyczące ochrony osobistych oraz majątkowych praw autorskich.

Stan faktyczny sprawy pomiędzy stronami był w zasadzie bezsporny, a spór sprowadzał się jedynie do oceny prawnej zachowania pozwanej oraz jego konsekwencji w kontekście roszczeń przysługujących powódce o ochronę jej majątkowych i niemajątkowych praw autorskich z uwagi na wykorzystanie fotografii wykonanej przez powódkę poecie C. M.. Podkreślić należy, iż pozwana nie kwestionowała autorstwa powódki w zakresie przedmiotowej fotografii oraz wykorzystania jej bez zgody i wiedzy powódki, a więc bezprawności działania. Powódka w reakcji na dokonane naruszenie domagała się zasądzenia odszkodowania i zadośćuczynienia.

Wątpliwości Sądu nie budziło, iż przedmiotowa fotografia ma charakter utworu podlegającego ochronie prawa autorskiego. Wskazać bowiem należy, iż stosownie do treści art. 1 pkt 1 przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór). Jak wynika natomiast z ust. 2 pkt 3 art. 1 cytowanej ustawy, przedmiotem prawa autorskiego są w szczególności utwory fotograficzne. Zgodnie z treścią art. 16 powołanego aktu prawnego: jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, autorskie prawa osobiste chronią nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z utworem, a w szczególności prawo do:

- 1) autorstwa utworu;
- 2) oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania go anonimowo;
- 3) nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania;
- 4) decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności;
- 5) nadzoru nad sposobem korzystania z utworu.

Dalej ustawodawca wskazał, iż jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, twórcy przysługuje wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu (art. 17 u.p.a.p.).

W niniejszej sprawie przedmiotowa fotografia została wykonana przez fotografa zajmującego się wykonywaniem zdjęć o charakterze artystycznym, który wykorzystuje swój dorobek w pracy zawodowej. Fotografia przedstawia znanego pisarza i razem z innymi fotografiami była wielokrotnie, odpłatnie udostępniana przez powódkę innym podmiotom, na zasadzie licencji. Strona pozwana nie kwestionowała także walorów artystycznych zdjęcia, ani faktu, iż przedmiotowa fotografia ma charakter utworu. Wskazywała jednak, iż jej działanie nie było zawinione, bowiem dołożyła należytej staranności w celu zweryfikowania kto jest autorem zdjęcia. Dalej wskazać należy, iż wbrew twierdzeniom pozwanej naruszenie praw autorskich miało charakter zawiniony. W orzecznictwie oraz doktrynie formułowane są wzorce postępowania, które są aprobowane w społeczeństwie lub grupie społecznej. Konkretny wzorec ustalany jest w zależności od prowadzonej działalności oraz obowiązków jakie na daną grupę zawodową nakładają przepisy prawa. W przypadku podmiotów profesjonalnych, do których należy zaliczyć stronę pozwaną, formułując wzorec należytej staranności powinno się brać pod uwagę zawodowy charakter tej działalności, a to stosownie do treści art. 355 § 2 k.c. Strona pozwana jest podmiotem działającym na rzecz kultury, profesjonalistą w tym zakresie, która na co dzień w swojej działalności wykorzystuje różnego rodzaju utwory objęte prawami autorskimi osób trzecich. Tym samym, w ocenie Sądu, pozwana nie dołożyła należytej staranności w celu ustalenia autorstwa fotografii, które to działanie doprowadziło do użycia przedmiotowej fotografii bez zgody i wiedzy powódki. W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie,

pozwana nie może więc skutecznie usprawiedliwiać się niemożnością ustalenia autora zdjęcia, czy też nieuwagą w jego publikacji. Powyższe zachowanie należy zatem zakwalifikować jako zawinione i pozbawione znamion profesjonalizmu.

Wskazać zatem należy, iż pozwana umieszczając zdjęcie autorstwa powódki na plakacie oraz udostępniając go w internecie, a także ingerując w jego treść, naruszyła zarówno prawa autorskie osobiste, jak i majątkowe powódki.

Podstawą żądania zasądzenia na rzecz powódki kwoty 6 200 zł tytułem odszkodowania był art. 79 ust. 1 pkt 3 lit b u.p.a.p., zgodnie z którym uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa:

1) zaniechania naruszania;

2) usunięcia skutków naruszenia;

3) naprawienia wyrządzonej szkody:

a) na zasadach ogólnych albo

b) poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności, a w przypadku gdy naruszenie jest zawinione - trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu.

Odnosząc się do podstawy prawnej przewidującej środki ochrony autorskich praw majątkowych należy przypomnieć, że wyrokiem z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie o sygn. akt SK 32/14 Trybunał Konstytucyjny uznał, że przepis art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, w zakresie, w jakim uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa, naprawienia wyrządzonej szkody poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej - w przypadku gdy naruszenie jest zawinione - trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu za niezgodny z art. 64 ust. 1 i 2 w zw. z art. 31 ust. 3 w zw. z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W konsekwencji strona pozwana ponosi odpowiedzialność za naruszenie praw majątkowych powódki w postaci wyłącznego prawa do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu. Zgodnie z art. 79 prawa autorskiego powódce przysługuje zatem roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej w wysokości dwukrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu. Powódka dokonała wyboru tego roszczenia z katalogu roszczeń z art. 79 prawa autorskiego, a dokonany wybór jest skuteczny, skoro wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 23 czerwca 2015 r. dotyczył jedynie roszczenia o zapłatę trzykrotności wynagrodzenia. Przy tym zgodnie z przywoływanym art. 79 prawa autorskiego dla skuteczności roszczenia powódki nie jest wymagane, żeby naruszenie było zawinione.

Jak już zostało wskazane wyżej zdaniem Sądu, pozwana nie dochowała wymaganej od niej staranności, nie zweryfikowała autora zdjęcia, poprzestając jedynie na uznaniu, że sam fakt zamieszczenia fotografii w ogólnodostępnej wyszukiwarce świadczy o tym, że nie jest ono chronione prawem autorskim.

Ustalając wysokość przysługującego powódce roszczenia Sąd wziął pod uwagę, że zezwolenie na publikację jednego zdjęcia autorstwa powódki wiąże się z koniecznością zapłaty wynagrodzenia w wysokości od 4.000 do 7.500 zł. Wysokość żadanego wynagrodzenia koresponduje z dochodami powódki osiąganymi na podstawie umów licencyjnych przedłożonych przez powódkę oraz z cennikiem, a nawet jest od niego niższe. Jest to zatem rynkowa wysokość wynagrodzenia, która powinna być wzięta pod uwagę w ramach ustalania należnej powódce sumy pieniężnej. Nie ma natomiast zdaniem Sądu znaczenia, czy strona pozwana w istocie zawarłaby z powódką umowę licencyjną, na warunkach przez nią proponowanych, w celu wykorzystania odpłatnie fotografii jej autorstwa.

Co prawda strona pozwana kwestionowała wysokość wskazywanego przez powódkę wynagrodzenia powołując się na stawki przewidziane w tabelach wynagrodzeń "Stawki minimalne honorariów autorskich za wykorzystanie utworów

fotograficznych” opracowane przez Związek (...)”, jednakże wskazać należy, iż w niniejszej sprawie nie sposób zaakceptować zastosowania stawki minimalnej za wykorzystanie fotografii C. M.. Zgodnie bowiem z utrwalonym w orzecznictwie poglądem, wynagrodzenie stosowane w rozumieniu art. 79 ust. 1 u.p.a.p. to takie wynagrodzenie, jakie otrzymałby autor, gdyby osoba, która naruszyła jego prawa majątkowe, zawarła z nim umowę o korzystanie z utworu w zakresie dokonanego naruszenia, przy czym podane w tabelach wynagrodzeń zawodowych fotografików Związku (...) stawki wynagrodzenia nie wyznaczają wysokości honorarium za konkretne dzieło fotograficzne, skoro o honorarium tym decydują walory artystyczne utworu, charakter publikacji, w której utwór zostanie zamieszczony, dorobek artystyczny autora zdjęć oraz inne indywidualne okoliczności (por. wyrok SN z dnia 25.03.2004 r., sygn. akt II CK 90/033, wyrok SA we Wrocławiu z dnia 23.06.2008 r., sygn. akt I ACa 456/08). W konsekwencji należna powódce suma pieniężna za naruszenie jej autorskich dóbr majątkowych równa się dwukrotności kwoty 3 100 zł, a zatem wynosi 6 200 zł.

Mając powyższe na względzie Sąd, w punkcie I wyroku, zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 6 200 zł tytułem odszkodowania z odsetkami ustawowymi od dnia 26 maja 2019 r. do dnia zapłaty.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 455 k.c. Powódka wezwała stronę pozwaną do zapłaty pismem z dnia 30 kwietnia 2019 r. doręczonym pozwanej w dniu 6 maja 2019 r., w którym wyznaczyła 7- dniowy termin zapłaty. W pozwie powódka domagała się jednak odsetek od dnia 26 maja 2019 r., tj. z upływem 14 dni od dnia doręczenia.

Podstawą żądania zasądzenia na rzecz powódki kwoty 5 000 zł tytułem zadośćuczynienia był art. 78 ust. 1 u.p.a.p. Zgodnie z tym przepisem twórca, którego autorskie prawa osobiste zostały zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania. W razie dokonanego naruszenia może także żądać, aby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności, aby złożyła publiczne oświadczenie o odpowiedniej treści i formie. Jeżeli naruszenie było zawinione, sąd może przyznać twórcy odpowiednią sumę pieniężną tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub - na żądanie twórcy - zobowiązać sprawcę, aby uiścił odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez twórcę cel społeczny.

Redakcja powyższego przepisu wskazuje, że wysokość zadośćuczynienia pozostawiona została do decyzji sądu. Rozstrzygając w tym przedmiocie, sąd winien uwzględnić, iż celem zadośćuczynienia jest złagodzenie skutków negatywnych doznań wynikających z naruszenia dóbr osobistych. Ocena możliwości zasądzenia zadośćuczynienia musi być dokonywana z punktu widzenia kompensacyjnego, a nie represyjnego charakteru zadośćuczynienia (por. wyrok SN z dnia 19.04.2006 r., II PK 245/05). Nie każde zatem naruszenie autorskich praw osobistych rodzi prawo do żądania zadośćuczynienia na podstawie powołanego przepisu. Sąd ma obowiązek zasądzić odpowiednią kwotę pieniężną tytułem zadośćuczynienia tylko wtedy, gdy ze względu na stopień winy sprawcy naruszenia oraz rozmiar doznanej krzywdy przez autora, samo tylko usunięcie skutków naruszenia będzie niewystarczające do zrekompensowania ujemnych przeżyć psychicznych wywołanych faktem naruszenia autorskich praw osobistych. Zadośćuczynienie nie może natomiast stanowić dla autora dodatkowego źródła dochodu z tytułu bezprawnego rozpowszechniania jego utworu.

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie, zostały spełnione wszystkie przesłanki warunkujące możliwość zasądzenia na rzecz powódki zadośćuczynienia za naruszenie jej osobistych praw autorskich w związku z wykorzystaniem przez pozwaną fotografii C. M. autorstwa powódki. Zdaniem Sądu okoliczności niniejszej sprawy przemawiają za przyznaniem powódce zadośćuczynienia w kwocie 5 000 zł. Nie budzi wątpliwości Sądu, iż brak informacji o autorstwie powódki oraz znaczna ingerencja pozwanego w kształt artystycznego wyrazu fotografii, w tym zmiana jego kolorystyki i formy, spowodowały krzywdę powódki poprzez naruszenie integralności więzi artystycznej powódki z jej utworem. Powódka wykonała zdjęcie pozowane, na studyjnej sesji, kolorowe, w szerokim planie. Tak wykonane zdjęcie publikowane jest w autorskim albumie powódki i wystawiane na wystawach. Natomiast pozwany zniekształcił przedmiotowe zdjęcie w istotny sposób, zaburzając artystyczny wyraz utworu powódki.

Nadto, pozwana utrzymywała na swojej stronie internetowej, przez okres co najmniej kilku lat, zdjęcie autorstwa powódki, wykorzystane przez pozwaną na potrzeby reklamowania swojego wydarzenia – spektaklu z dnia 23 września

2011 r. Strona pozwana nie wykazała, iż dopiero od 2016 r. rozpowszechniała przedmiotowe zdjęcie na swojej stronie. Biorąc natomiast pod uwagę fakt, iż wydarzenie, miało miejsce w 2011 r., przyjąć należało, że trwało dłuższy czas niż wskazywała strona pozwana.

Mając powyższe na względzie Sąd uznał roszczenie o zadośćuczynienie za uzasadnione co do zasady. Zdaniem Sądu odpowiednią kwotą zadośćuczynienia jest kwota w wysokości 5 000 zł. i na podstawie powołanych przepisów, taką kwotę Sąd zasądził w punkcie II sentencji wyroku, oddalając powództwo w pozostałym zakresie (pkt III).

Na podstawie art. 333 § 1 pkt 2 kpc Sąd nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności w zakresie roszczenia w kwocie 1 110 zł, uznanego przez pozwanego (pkt V).

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. Powódka uległa tylko w nieznaczącej części swojego żądania, zatem Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 560 zł. tytułem kosztów opłaty sądowej od zasądzonego roszczenia (pkt IV).

Ponieważ od powódki została pobrana kwota 750 zł. tytułem opłaty sądowej od pozwu, a należna opłata wyniosła 650 zł., zatem Sąd, na podstawie art. 80 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2020 r., poz. 755, j. t.) nakazał zwrócić powódce kwotę 100 zł. jako opłatę nienależną (pkt VI).